

Ruoka-Kouvola –teeman kehittämishojelman perusteita

13.1.2016

Manu Rantanen & Riitta Kaipainen

Sisältö

1. Tausta: Ruoka-Kouvola kumppanuustoiminta vuonna 2015
2. Keskeisiä kehittämistavoitteita ja -mahdollisuuksia
3. Kumppanuusverkosto
4. Lähtökohtia alueelliselle kehittämisohjelmalle
 - Yleistä ja ajankohtaista ruokateemassa
 - Ruoka-Kouvola teeman tilastotarkastelua
 - Kouvolan vapaa-ajan asukkaiden kysynnästä ruokateemassa

1. Tausta ja tiedotus

- Ruoka-Kouvola –kumppanuuspöytäprosessia jatkettiin vuonna 2015 Ruralia-instituutin ja Kouvola Innovationin yhteistyönä
 - Ruoka-Kouvola –internetsivuja kehitettiin, lisättiin mm. keskeisiä raportteja materiaalipankkiin
 - Sivut: <http://www.ruokakouvola.fi>
 - Tehtiin taustaksi tiivistelmä aiemmasta Ruoka-Kouvola -kumppanuuspöytätyöskentelystä:
<http://www.ruokakouvola.fi/wp-content/uploads/2015/12/HYTiivistelmRuokaKou.pdf>

Toteutetut kumppanuuspöytätapaukset

- Toteutettiin kaksi kumppanuuspöytätapauksetta: Ruokalan globaalit ja kymenlaaksolaiset kehityssuunnat (<http://www.ruokakouvola.fi/iv-kumppanuuspoyta-2-9-2015/> syyskuu) ja
- kumppanuudella kilpailukykyä ruoka-alalle (<http://www.ruokakouvola.fi/kumppanuuspoyta-27-10-2015/> lokakuu)

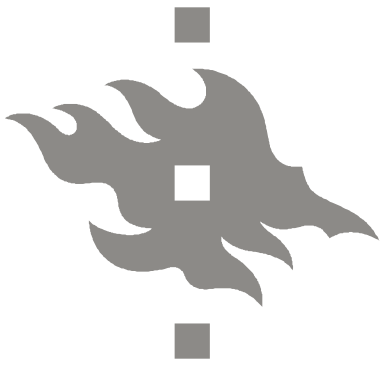
2. Ruokatoimijoiden esiin nostamat kehittämisteemat 2015

Elintarvikeketjun
toimivuuden
parantaminen

Aluelähtöisyyden ja
kulttuurin
hyödyntäminen

Lähiruuan tuotannon
tukeminen

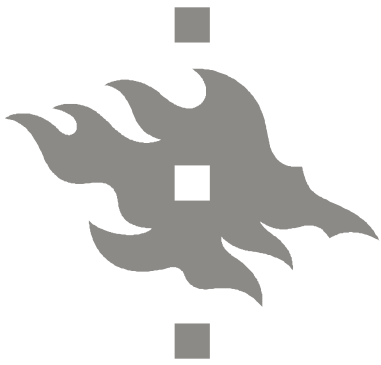
Lähiruuan käytön
edistäminen ja
arvostuksen
lisääminen julkisissa
hankinnoissa

Kumppanuuspöytätyöskentelyissä 2015 esiin nousseita kehittämisasihteita (I)

1. Elintarvikeketjun toimivuuden parantaminen

- Yhteistyön organisointi koordinoimaan mm. toimitusvarmuuden, logistiikan ja viennin kehittämistoimintaa (esim. osuuskunta)
 - Eri toimijoiden (esim. kulttuuri- ja hyvinvointialan yrittäjät, tuottajat, kuluttajat) säännölliset tapaamiset
- markkinapaikan/ yhteisen brändin luominen, tempaukset
 - Tiedonjakamisen parantaminen (mm. tuotteet)

...kehittämisasihteita (II)

2. Aluelähtöisyyden ja kulttuurin hyödyntäminen

- osaamistason nosto
 - alueanalyysin, esim. opinnäytetöiden hyödyntäminen
- lähiruuan mielikuvien parantaminen: markkinointi
 - Visit Kouvola -nettisivut
 - Ruokamessut
 - lähiruokasafari ja -kampanjat
- lähiruokaravintola ja -tukku, tuoteperhe
- lähiruuan hyödyntäminen matkailuyrityksissä

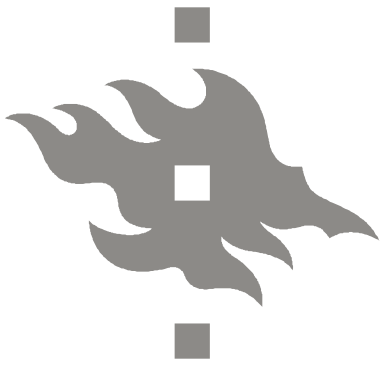
...kehittämisasihteita (III)

3. Lähiruuan tuotannon tukeminen

- puhdas ja kestävä tuotanto kilpailueduksi
- tuotekehitystiimi yrittäjän avuksi: tieto-aidon kasvattaminen
- avoimien ovien päivät ja muut tapahtumat

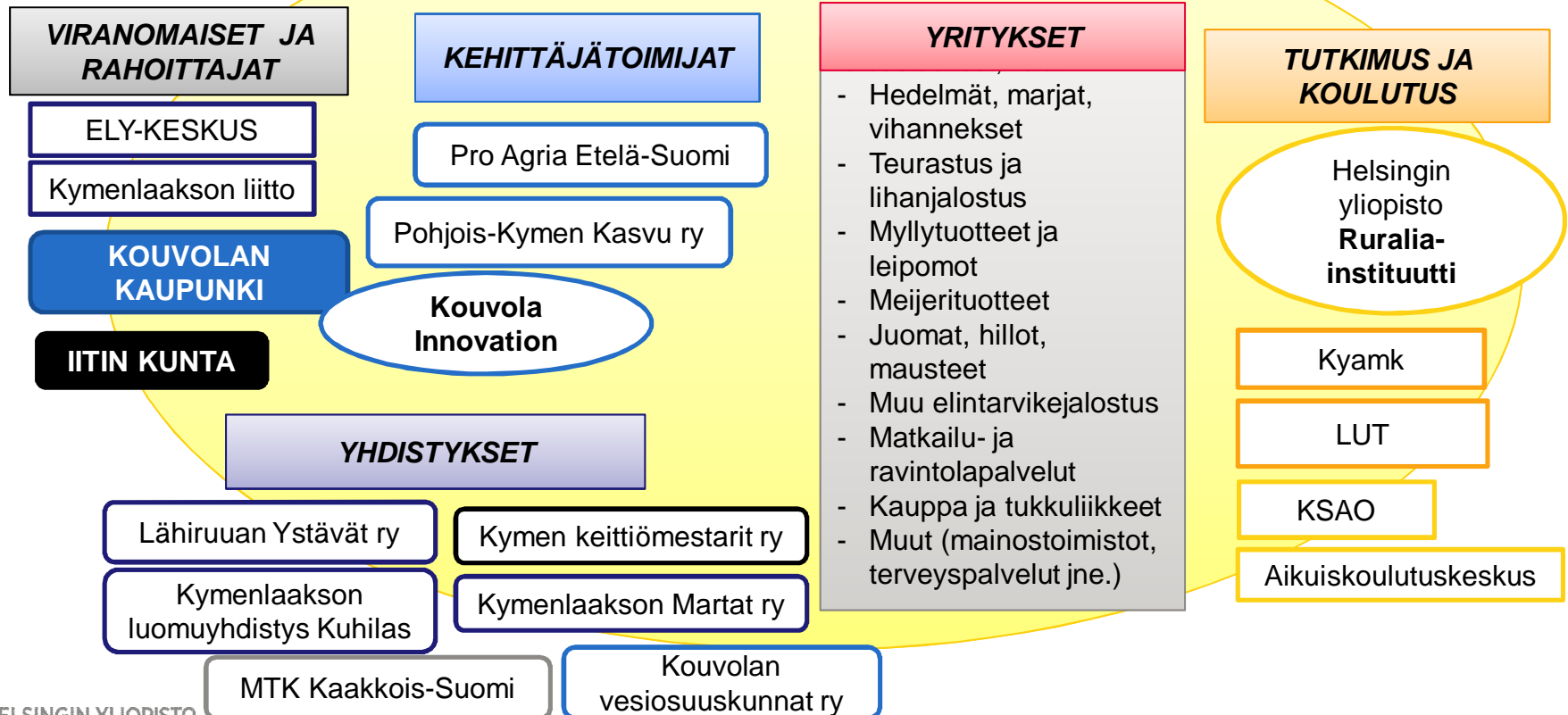
4. Lähiruuan käytön edistäminen ja arvostuksen lisääminen julkisissa hankinnoissa

- saatavuuden parantaminen ja tutuksi tekeminen
 - viestintä, esillepano vähittäiskaupassa
- käytön kriteerien laajentaminen (ei vain hintakriteeri)
 - aluetaloudellisen vaikutuksen avaaminen
- yhteiset teemat, kuten eri vuodenaajat

3. Ruoka-Kouvola toimijaverkosto (päivitetty versio: vuosina 2014 – 2015 osallistuneet)

KOUVOLA-KATTAUS KUMPPANUUSPÖYTÄ

4. Ruoka-Kouvolan toimintaympäristö on globaali

- suomalaisille ja kouvolaalaisille kuluttajille on yleisesti tarjolla eri puolilla maailmaa tuotettuja ja valmistettuja ruokatuotteita
- elintarvikkeiden kauppataase on Suomessa negatiivinen: tuonti ylittää viennin n. 3 miljardilla eurolla
- ruokaketju on riippuvainen myös tuotantopanoksista eri puolilta maailmaa (esim. lannoitteet, koneet, energia, elintarvikkeiden raaka-aineet, teollisuuden laitteet, tietojärjestelmät). Tuote voi myös koostua eri raaka-aineista/komponenteista, joiden alkuperämaat vaihtelevat.
- ruokasektorin yritykset (alkutuotanto ja teollisuus) ovat maassamme sopeutumishaasteissa: globaalit suuryritykset pystyvät tarjoamaan edullisia tuotteita, kotimaiset markkinat ovat pienet ruoka-alan merkittäväksi laajentumiseksi. Kauppa on keskittynyttä ja kuluttajat ovat avainasemassa, mutta kuluttajien tottumusten muuttaminen on vaikeaa.
- ratkaisumahdollisuuksia etsitään mm. korkeatasoisesta ruoasta (esim. aistinvaraisesti ja ympäristön kannalta) ja alueellisista ruokaketjuista sekä kaikkien ruokaketjun eri toimijoiden yhteispelistä, jossa alueen ruoka-alan potentiaali hyödynnetään mahdollisimman hyvin, sekä viennistä.

Lukuja Ruoka-Kouvolan yritystoiminnasta

	Toimipaikat		Henkilöstö		Liikevaihto milj.eur	
	Kymenlaakso	Kouvola	Kymenlaakso	Kouvola	Kymenlaakso	Kouvola
KAIKKI YRITYKSET YHTEENSÄ	11 507	5 570	40 440	19 290	8 914,8	4 266,3
Kasvinviljely ja kotieläintalous ja niihin liittyvät palvelut	1 792	981	1 257	660		
Kalastus	14	..	5	..	0,7	..
Vesiviljely	4	1	8	...	5,0	...
Luonnontuotteiden keruu	1	1
Elintarvikkeiden valmistus	54	25	796	413	213,3	155,3
Juomien valmistus	5	4	16	15	0,3	0,3
Vedenotto, puhdistus ja jakelu	42	21	54	27	18,2	7,9
Tukkukauppa ^{*)}	39	15	124	13	89,7	..
Vähittäiskauppa ^{**)}	226	107	1 280	632	452,9	218,8
Ravitsemistoiminta	412	182	1 440	695	135,6	68,8
RUOKA-ALA YHTEENSÄ	2 589	1 337	4 980	2 455	915,0	451,1

../... tietoa ei ole saatu, se on epävarma tai salassapitosäännön alainen tai tietoa ei voida esittää

*) elintarvikkeiden, juomien ja tupakan agentuuri-toiminta ja tukkukauppa

***) erikoistumattomat myymälät, joissa päivittäistavaroiden osuus myynnistä on vähintään puolet; elintarvikkeiden, juomien ja tupakan vähittäiskauppa erikoismyymälöissä; elintarvikkeiden, juomien ja tupakkatuotteiden myynti kojuista ja toreilla

Lähde: Toimiala Online tietopalvelu. Tilastokeskus. Yritys- ja toimipaikkatilastot 2013. <http://www2.toimialaonline.fi/>

Ruoka-Kouvola lukujen valossa*

- tilastojen mukaan Kouvolaassa on n. 5 500 yritysten toimipaikkaa; yleensä yrityksellä on vain yksi toimipaikka
- ruoka-alan yritykset ovat Kouvolaassa tyypillisesti pieniä, mutta ruoka-alan yritysten osuus on 10-20 % Kouvolan yritysten toimipaikoista (24 %), henkilöstöstä (13 %) ja liikevaihdosta (11 %); lisäksi ruoka-alalla on kerrannaisvaikutuksia muuhun yrityssektoriin
- kouvolaalaisille maatalousyrityksille on tyypillistä viljanviljely: Kouvolaassa on 1021 maatalous- ja puutarhayritystä
- elintarvikkeiden valmistajista noin puolet on leipomoita, mikä on tyypillistä muillekin alueille
- päivittäistavarakaupoista lukumääräisesti eniten alueella on valintamyymälöitä ja elintarvike-, makeis- ym. kioskeja, erikoiskaupoista alkoholi- ja muiden juomien sekä luontaistuotteiden vähittäiskauppoja
- alueella toimii myös ruoka-alan agentuuritoimintaa ja tukkukauppaa harjoittavia yrityksiä
- ravitsemispalvelujen alalla kaksi kolmasosaa yrityksistä on ravintoloita tai kahvila-ravintoloita

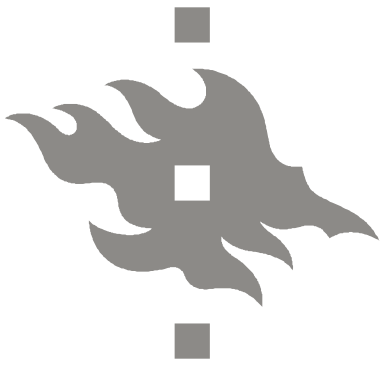
* Ks. tarkemmat tilastotarkastelut oheisissa erillisissä liitteissä

Kouvolan vapaa-ajan asukkaiden kysynnästä ruokateemassa (I)

Muussa kunnassa vakituisesti asuville vapaa-ajan asukkaille toteutetun kyselyn (n=1996) vastauksia*

- Satunnaisesti tai säännöllisesti heistä käyttää seuraavia palveluja
 - Paikallisten elintarvikkeiden osto kaupoista ja toreilta 91 %
 - Ravintolapalveluiden osto 65 %
 - Paikallisten tuotteiden osto kylätapahtumista 60 %
 - Kioskillä käynti 48 %
 - Kahvilapalveluiden osto 47 %
 - Paikallisten elintarvikkeiden osto maataloilta 37 %
- Suhtautuminen arvostuksiin liittyviin väittämiin
 - Käytämme paikallisia palveluja, koska haluamme tukea paikallista palvelutuotantoa:
 - 51 % samaa ja 12 % eri mieltä
 - Olemme valmiit maksamaan laadukkaasta paikallisesta tuotteesta tavallista enemmän:
 - 48 % samaa ja 25 % eri mieltä.

Kouvolan vapaa-ajan asukkaiden kysynnästä ruokateemassa (II)

- Suhtautuminen tulevaisuutta (5 – 10 vuoden kuluttua) koskeviin väittämiin
 - Mobiilitekniikkaa hyödynnetään, jotta saadaan ajankohtaista tietoa palveluista mökkeillessä
 - 62 % piti todennäköisenä, 38 % epätodennäköisenä
 - Mökillä käytetään nykyistä enemmän paikallisia elintarvikkeita
 - 54 % piti todennäköisenä, 46 % epätodennäköisenä
 - Lähiruokaa hankitaan suoraan toimittajilta
 - 36 % piti todennäköisenä, 64 % epätodennäköisenä